

Ryhmä 1: Esimerkit esille ja vaihtoon

Ilmianna kunnassasi tehtyjä toimia!

MOTIVA OY 16.10.2020 07.48

Sopimuksen mukainen toiminnan organisointi

KETS työryhmä/ toiminta saatu kasaan uudestaan muutaman vuoden tauon jälkeen.

Kouvola – NIMETÖN

mikki on kyllä päällä – NIMETÖN

4 kunnan yhteinen ilmastokoordinoija, kullakin kunnalla oma energiasäästötiimi

Alavus, Kuortane, Kurikka, Lapua
Koordinoija auttaa kuntia esim. KETS toimintasuunnitelmien teossa, edistää tiedon vaihtoa kuntien kesken, ohjaa tarvittaessa työtä eteenpäin...

Mistä tämä koordinoija on? Kenen palkkalistoilla? – NIMETÖN

Toimintasuunnitelma

Aloitettu energiatehokkuuden PTS huollon kanssa yhteistyössä. - Järvenpää

Toimintasuunnitelma päivityksessä ja päivitty loppuvuodesta kun työryhmä selvä

Kouvola – NIMETÖN

Energiatehokkuus julkisissa hankinnoissa

Otettu energiatehokkuusaspekti hankintapalveluiden kanssa käyttöön. Helpottaa, kun siellä on vähän vaihtunut väki, joten uusilla ihmisillä on uusi tapa katsoa asioita :) - Järvenpää

Esimerkkejä: katukunnossapito ulkoistettu; sinne polttoaineita yms. Bussisopparit menivät uusiksi; sinne sisälle. Toimistotarvikehankinnat ja kuljetukset; niihin sisälle. Tavoitettu sitä, että saadaa autettua paikallisyrityksiä. Seuraavaksi on tarkastelussa mtä sopimuksessa on uusintatarvetta. – NIMETÖN

Energiatehokkuuden huomioon ottaminen suunnittelun ohjauksessa

Kaikissa hankkeissa energiatehokkuus huomioidaan.

Kouvola – NIMETÖN

Energiakatselmusten ja niissä havaittujen energiasäästötoimien toteuttaminen

Jyväskylä on hyvä esimerkki katselmoinnista ja niiden toteuttamisesta sekä saavutetuista säästöistä.

Ylöjärvellä ollaan oltu vanhanaikaisia katselmoijia koko tämän kauden. Esille tulevia ajatuksia on nostettu investointiohjelman ja edetty perinteisellä päätöksentekotavalla. Pieniin on haettu rahoitusta osastopäälliköiltä, suurempiin on tehty esityksiä lautakuntatasolle.

Ei olla teetetty muutamaan vuoteen. Tarvittaisiin yhteystietoja katselmoitsijoista ja heidän osaamistasoistaan

Kouvola – NIMETÖN

Motivan sivuilta. – NIMETÖN

Kaipaa toimijoista listaa (ketkä hyviä toimijoita) – NIMETÖN

Säästötakuu- ja/tai muiden rahoitusmenettelyjen käyttö investointien toteutuksessa

---

ei kokemusta

Ei olla haettu investointitukia, koska todettu, että paperityöt vievät niin paljon työaikaa ja vaivaa tukiprosenttiin ja tukikohteisiin nähden, ettei kannata. Inestoinnit on tehty silti, mutta tosiaan rahoitusta niihin ei ole haettu

Kulutusseuranta ja sen hyödyntäminen

Seuranta tehdään RES-Hahtelan pohjalta kiinteistötiedossa. On toiminut hyvin. Ylöjärvi

laajassa käytössä

käytetään mm toimenpiteiden vaikutusten seurantaan

Koulutus- ja tiedotustoiminta

Ekotukitoimintaa freesattu

- Järvenpää

Energiatehokkuus/materiaali tehokkuus koulutuksia esim. kunnan keittiöhenkilökunnalle, siivojille jne.

Uusiutuvien energialähteiden käyttöönotto

Kaupungin rakennuksista 95% kaukolämmössä (bioenergiaa), viimeisetkin öljykohteet muutettu maalämpöön ja pari on suoralla sähköllä - Järvenpää

Keski-Suomen kunnissa tehty useita julkisten rakennusten aurinkoasennuksia.

Toimenpidelistalla

Alueellinen yhteistyö ja koordinaatio

KUUMA-seudun ilmastoyhteistyö

Kokemusten vaihtamista, kohdekäyntejä (ei korona-aikaan), yhteisiä kokouksia - Järvenpää

Ekokumppanit ovat Pirkanmaalla hoitaneet alueellista yhteistyötä. Samalla tulee luotua verkostoja muihin kuntiin energia-asioissa ja välillä muissakin asioissa.

Homma on toiminut hyvin, korona-aika on estänyt kokoontumisia.

Muu, mikä?

Vielä on muutamia kuntia liittymättä Ketsiin. Teemme aktiivista työtä niiden mukaan saamiseksi. Mukana 84 % koko Keski-Suomen kuntien asukkaista.

KETSin ulkopuolella vielä suurin osa neuvonta alueemme kunnista (EP, KP ja Pohjanmaa)

Yhteisöenergia kuntalaisten mahdollisuus?

*****

Ryhmä 2: Esimerkit esille ja vaihtoon

Ilmianna kunnassasi tehtyjä toimia!

MOTIVA OY 16.10.2020 07.55

Sopimuksen mukainen toiminnan organisointi

Jyväskylä: työnalla

Koko kaupungin energiatoiminta on huomioimatta. KETS-toiminta yhden henkilön varassa.

Tuusula

energiatehokkuustyöryhmä 3krt/vuosi; työryhmässä edustettuna kunnan eri tulosyksiköt

Laitila

Perustettu KETS ja Hinku työryhmä, Hinkussa myös alueen yrityksiä mukana

Toimintasuunnitelma

Varsinais-suomi

kunnat ovat tehneet suunnitelmia eri tavoin ja eri tarkkuudella

Tuusula

laadittu sopimuskauden alussa, hyväksytty kunnanhallituksessa; päivitetään kerran vuodessa, jonka jälkeen tiedoksi kunnan johtoryhmään

Mikkeli

Toimintasuunnitelma laadittu sopimuskauden alussa

Jyväskylä: toimintasuunnitelma laadittu

Epätietoista miten pitäisi päivittää 2020

Energiatehokkuus julkisissa hankinnoissa

V-S

On haastavaa ja hankintayksiköt kaipaavat tukea.

Liisa: minkälaista tukea? Missä muodossa olisi hyödyllisintä?
– MOTIVA OY

No ylipäättään hankintaosaamista ja apua kilpailutukseen. Keino onneksi auttaa – NIMETÖN

Jyväskylä: opastetaan hankkimaan

Hyvin alkutekijöissä; rakentamisessa lakiasetusten takia tutunpaa

Tuusula

TEM:in ohje hyväksytty suositukseksi kunnanhallituksessa

Tuusula

Kiertonet:iin liitytty

Mikkeli

Hankinnoissa yhtenä valintakriteerinä käytetään energiatehokkuutta.

Energiatehokkuuden huomioon ottaminen suunnittelun ohjauksessa

Jyväskylä: suunnittelu ohjeistettu

Paljon vaihtoehtoja, jokainen kohde pitää miettiä erikseen; yleistavoitteet puuttuvat

Tuusula

Katuvalaistuksessa ja vesihuollossa ohjeistettu, kaavoituksessa hankalaa löytää sopivia keinoja; rakentamisessa laadittu energiatehokkaan rakentamisen ohjeet + energiatavoitteet ja niiden seuranta hankkeissa + hiilijalanjälkilaskenta käynnistetty

Energiakatselmusten ja niissä havaittujen energiasäästötoimien toteuttaminen

---

Jyväskylä: työlästä

Vaatii osaamista ja halukkuutta; mikäpä ei

VS

Tuusula

90% rakennuskannasta katselmoitu vuosina 2013-2017
80% ehdotetuista toimenpiteistä tehty

Olisi hyvä käynnistää uusintakatselmuksset. Vanhat jo aikansa eläneitä ja uusia ratkaisuja tarjolla

Mikkeli

Katselmuksia tehty vuosina 2010-2014. Uudet katselmuksset..?

Säästötakuu- ja/tai muiden rahoitusmenettelyjen käyttö investointien toteutuksessa

---

Jyväskylä: toimii

Vaatii tavan toimia; selvitettävä omien tilien käytännöt sekä tietysti maksajan tahtotila (jos rahaa on, miksi ei maksaisi suoraan)

Kulutusseuranta ja sen hyödyntäminen

Mikkeli

Kulutusseurantaan käytössä palveluntarjoajan analytiikkaohjelma johon kerätään rakennuksien energiatiedot. Hyödynnetään

jatkuvaan seurantaan.

Tuusula

Rakennusten energiankulutusseuranta toimii Haahtelan RES-huoltokirjassa, aktiivinen hyödyntäminen haasteellista: omana työnä ei toimi, ulkoisena palveluna ei olla saatu hankittua

Jyväskylä: ehdottoman tarpeellinen

Seuranta ja tavoitteiden asettaminen ohjaavat toimintaa.

Koulutus- ja tiedotustoiminta

Jyväskylä: yhteisöllisyys

Energia- ja ympäristöasiat pitää nostaa yhteisiksi asioiksi; eivät ole pelkästään nurkkakuntien omia juttuja

Tarvitaan yhteinen tiedotusalausta; YM kilpailuttamassa – NIMETÖN

Tuusula

Kova yritys viestiä aktiivisesti oman työn ohessa energia-asioista, mutta resurssit ei riitä

Uusiutuvien energialähteiden käyttöönotto

Kysymys Motivasta: onko uusiutuvan energian kuntakatselmus teistä toimiva työkalu esim. KETS-tavoitteiden toteuttamiseen ja kannattavien toimenpiteiden löytämiseen?

Jyväskylä: vaatii päätöksiä

Tiedon saamisen tarvetta

Tuusula

Aurinkovoimalat kaikkiin uudisrakennuksiin + olemassa oleviin rakennuksiin Hanselin kautta, tavoitteena 1kpl/vuosi

V-S

kiinnostaa kunnissa, siirtyminen öljystä pois
Tuki siihen tervetullutta

Alueellinen yhteistyö ja koordinaatio

Kysymys Motivasta: minkä verran teette alueellista yhteistyötä KETS- tai UE-toimissa? Kuuma-kuntien yhteistyön tunnenkin.

V-S

Valonia viestittelee kuntiin ajankohtaisista asioista tarpeen mukaan. Tarjoamme apua ilmasto- ja energia-asiossa kysymysten mukaan eri yhteyksissä.

Joitakin kuntia harkitsee liittymistä KETSiin, siinä tuetaan

Jyväskylä: toimii

Positiivista liikehdintää

Tuusula

hakee yhteistyökuntaa/kuntia HINKU-toimintaan liittyen, Tuusulalla tavoitteena liittyä HINKUun, mutta henkilöstöresursseista on pulaa

Muu, mikä?

*****

Ryhmä 4: Esimerkit esille ja vaihtoon

Ilmianna kunnassasi tehtyjä toimia!

MOTIVA OY 16.10.2020 08.05

Sopimuksen mukainen toiminnan organisointi

Lempäälän kunta

Energiatehokkuus- ja ilmastotyöryhmä sekä KETS- että HINKU-työtä ohjaamassa. Työryhmässä: yhdyskuntajohtaja (pj), ympäristöpäällikkö (siht, HINKU-yhdyshlö), LVI-insinööri (KETS-yhdyshenkilö), Kunnossapitopäällikkö, kaavoitusarkkitehti, tekninen isännöitsijä, vesilaitoksen tj, lämpölaitoksen tj, sivistyksen edustaja, hypan edustaja

Helsingin Kaupunki

KETS toiminnan seuranta ja raportointi on Ympäristö- ja energiatiiimin vastuulla. Ilmastopolitiikan keskeiset tavoitteet on asetettu kaupungin strategiaohjelmassa sekä ympäristöpolitiikassa. Yksi keskeisin toimenpideohjelma on Hiilineutraali Helsinki 2035. Energiansäästötyötä koordinoi energiansäästötyöryhmä, jossa edustus kaikista toimialoista.

Satasairaala

Ympäristöasioiden/ KETS (liittynyt noin 4 kk sitten). Hallinnollinen organisointi tehty. Toiminnallinen tehtävien organisointi on osaksi valmis.

Kurikka

KETS yhteyshenkilöt: Harri Mäkiranta, kaupungininsinööri ja Jouko Mannila talotekniikkainsinööri. Energiansäästötiimiin on koottu osallistujat kaupungin eri toimialoilta. Tiimi kokoontuu noin 2 kk:n välein innovoimaan ja päivittämään ajankohtaisia toimenpiteitä. Taermopolis Oy toimii tiimin veturina. Meillä on muutaman kunnan yhteinen KESTÄVÄT hanke, jossa vetovastuu on Termopolis Oy:llä

Hollolan kunta

HINKU ryhmä = KETS ryhmä = ilmastotyöryhmä

ryhmässä istuu tilapalveluista tj. ja insinööri, mutta myös kunnanjohtaja, elinvoimapäällikkö, ja edustajat muiltakin palvelualueilta

Toimintasuunnitelma

Lempäälän kunta

Meillä toimintasuunnitelman ydin on toimenpidekortit, joissa määritellään ja seurataan toimet. Toimenpidekortteja laaditaan koko kuntaorganisaatiossa ja käsitellään vuosittain lautakunnassa ja kunnanhallituksessa.

Tämä kiinnostaisi erityisesti Hollolassa – NIMETÖN

Satasairaala

Työn alla ja oppeja haetaan koko ajan. ISO 14001 laatu järjestelmää nostetaan pystyyn.

Helsinki

KETS toimintasuunnitelma on laadittu. HNH -ohjelmassa määritelty toimenpiteet, vastuut ja seuranta.

Energiatehokkuus julkisissa hankinnoissa

Satasairaala

KEINOn oppeja opetellaan, toivottavasti saadaan käytäntöön.

Energiatehokkuuden huomioon ottaminen suunnittelun ohjauksessa

Lempäälän kunta

Meillä käytössä rakennushankkeissa laatu kortti, johon kirjataan tavoitteet hankkeissa.

Lisäksi käytetään rakentamisessa RT-sertifiointia ja sille tavoitteet

Helsinki

Tavoitteena uudis- ja peruskorjauksessa kansallisia normeja parempi taso

Energiakatselmusten ja niissä havaittujen energiasäästötoimien toteuttaminen

Helsinki

85 % palvelurakennuksista on katselmoitu, tavoite vuosittain n. 5 % kannasta (30 kpl).

Hollolan kunta

Energiakatselmuksia tehty aikaisemmin. Pitäisköhän tehdä uusi kierros? Vuokratalot voisi varmaan katselmoida?

Säästötakuu- ja/tai muiden rahoitusmenettelyjen käyttö investointien toteutuksessa

Helsinki

ESCO mallien pilotointi parhaillaan hankintavaiheessa. Säästötakuu mukana.

Kulutusseuranta ja sen hyödyntäminen

Hollolan kunta

Tilakeskus Oy ottanut käyttöön uuden seurantatyökalun (tilojen lämpötila, hiilidioksidi, jne.) Tuloksia siitä saadaan varmaan tämän vuoden jälkeen.

Lempäälän kunta

Tarkoituksena lähteä kehittämään kulutusseurantaa ja sen hyödyntämistä osana ilmastotoimien tiedollajohtamisen kehittämistä. Hanke vasta suunnitteilla ja kartoittamisvaiheessa.

Helsinki

Uuden energia- ja olosuhdeseurantajärjestelmä otettu käyttöön. Kehitetään parhaillaan eteenpäin (kaksisuuntaisuus, kysyntäjouaston mahdollistaminen)

Koulutus- ja tiedotustoiminta

Hollolan kunta

Intraan on tehty muutamia uutisia aiheesta ja henkilöstöinfoon ollaan menossa puhumaan asiasta tänä syksynä.

Osallistuttiin Motivan energiavarttiin energiansäästöviikolla.

Reijo Reponen Hollolan Tilapalvelut Oy toimitusjohtaja
– NIMETÖN

Energianeuvonta Etelä-Savo

Olimme energiansäästöviikolla yhdessä Marttojen kanssa kauppakeskuksissa jakamassa materiaalia ja tietoa, mutta a.o. paikat eivät toimi tuossa. Pohjois-Savossa oli sama konsepti kirjastoissa, siellä haasteena taas vähäinen väkimäärä

Lempäälän kunta

Tiedotus osana Hinku-tiedotusta. Koulutusta osallistumalla vähähiilisen rakentamisen hankkeeseen (RAKLI), kunnan omaan puurakentamisen opas -hankkeeseen. Aktiivista yhteistyötä esim. Tampereen yliopiston ja amk:n kanssa energiayhteisöhankeiden kautta ja mahdollisesti tulevan tiedollajohtamisen hankkeen kautta.

Uusiutuvien energialähteiden käyttöönotto

Hollolan kunta

Kunnan omistamat kiinteistöt lämpimää 93 % uusiutuvilla, koska pääosin ollaan kaukolämmössä. Kaukolämpötuottaja lopetti hiilen polttamisen. Muutamia öljysäiliöitä vielä löytyy.

Uuteen sote rakennukseen tulee aurinkopaneelit, mutta ne eivät ole pääasiallinen energiamuoto ko. rakennuksessa. Saadaanpa edes kokemusta aurinkoenergiasta.

Helsinki

Kaupunki asentaa aurinkosähkövoimaloita uudis- ja peruskorjauksen yhteydessä sekä erillisinä investointeina olemassa oleviin kiinteistöihin. Nykyiset tiedossa olevat ja lähitulevaisuudessa valmistuvat kohteet huomioiden lähestytään noin 3,5 MW sähköntuotantotehoa, jolloin laskennallinen vuosituotanto olisi luokkaa 3,2 GWh.

Lempäälän kunta

esim. uusiin kohtiesiin aurinkopaneelit

Kurikka

Haja-alueen koulut muutettu öljylämmityksestä maalämmölle, samoin muutama päiväkoti.

Alueellinen yhteistyö ja koordinaatio

Ilmasto-ohjelma ja alueellinen energianeuvonta (E-Savo)

Kävimme Etelä-Savon kuntakierroksen (ensimmäinen kierros) yhdessä ilmastokoordinaattorin kanssa (Mikkelin seudun kunnat). Yhteiset muistiot, asialista (osin päällekkäinen) jne.

Suunnitteilla: Etelä-Savoon maakunnallinen uutiskirje yhteistyönä (Energianeuvonta E-Savo)

Kontaktin kuntien lisäksi keväällä Martat ja Leaderit ja joitain kehitysyhtiöitä. Virisi ajatus, että maakunnassa tapahtuu paljon hiukan samalla hiekkalaatikolla. Suunnitteilla maakunnan oma uutiskirje energiasta (-tehokkuus ja uusiutuva), johon sisältöä tulisi eri toimijoilta. Jonkun täytyy koordinoida, mikä voisi olla alueellinen energianeuvonta. Työ ei pitäisi olla käynnistämisen jälkeen suuri juttu, jos porukka lähtee mukaan.

Muu, mikä?

*****

Ryhmä 5: Esimerkit esille ja vaihtoon

Ilmianna kunnassasi tehtyjä toimia!

MOTIVA OY 16.10.2020 08.08

Sopimuksen mukainen toiminnan organisointi

Työryhmä

Energiatehokkuustyöryhmä, jossa edustajat KETSiin liittyvistä tahoista. Mietii omalta osaltaan omat KETS- toimensa. Hyvinkää.

Kuinka usein työryhmä kokoontuu, onko toimialoilta edustus?
– NIMETÖN

Toimintasuunnitelma

KETS toimintasuunnitelma

Kootaan kunkin osapuolen omat toimet ohjamaan. Voidaan käyttää tukena myös ukopuolista asiantuntijaa. Realistiset toimenpiteet ja mukaan budjettikiertoon. Hyvinkää

Energiatehokkuus julkisissa hankinnoissa

Hankintaohjeet

Hankintaohjeiden päivitystä. Kuusamo

Elinkaarikustannuslaskenta mukaan hankintamenettelyyn.

Energiatehokkuuden huomioon ottaminen suunnittelun ohjauksessa

Joutsenmerkityn Merenojan yhtenäiskoulun rakennuttaminen. Kalajoki

Suunnitteluohjeisiin päivitetty oma osio energiatehokkuudesta joka vaatii suunnittelijoilta enemmän esittämään vaihtoehtoja. Tavoitteena olisi myös käyttää tulevaisuudessa energiakonsulttia tai vastaavaa suunnitteluvaiheessa. (Oulu)

Energiakatselmusten ja niissä havaittujen energiasäästötoimien toteuttaminen

Energiakatselmuksia tehty 1990-2000 luvun vaihteessa. Ja silloin toimenpiteitä toteutettu. Nyt on katselmukset jääneet vähiin. Tulevaisuus? (Hyvinkää)

Seurataanko katselmuksen toimenpidesuosituksen toteutumista?
– NIMETÖN

UEKK:n päivitys Kalajoki

Palveluverkot kunnissa

Vaikutukset katselmuksiin ja toimenpiteiden toteuttamiseen.

Säästötakuu- ja/tai muiden rahoitusmenettelyjen käyttö investointien toteutuksessa

ESCO-hankkeissa on säästötakuu. Oulussa on itse maksettu investointi, toimija takaa säästöt, mikäli säästöt eivät toteudu maksaa toimija erotuksen tilaajalle.

Kulutusseuranta ja sen hyödyntäminen

EnerKey käytössä (Oulu)

Automaatti(tuntitasoinen)luenta lämpö,sähkö ja vesi. EnerKeyn hälytykset käytössä joiden avulla seurataan kulutusmuutoksia.

Yhteisvalvomo

Hyvinkäällä myös EnerKey ja nyt kehitetty kaukolämpöyhtiön kanssa yhteisvalvomo, missä kaupungin kiinteistöjen lisäksi myös kaupungin vuokra-asuntoyhtiö ja kiinteistö Villatehdas, jossa mm. kaupungintalo. Mukaan koetetaan saada myös muita tahoja, jotta päästäisiin kysyntäjoustoihin kaukolämmityksessä.

Koulutus- ja tiedotustoiminta

Ekotuki koulutus

Hyvinkää ollut mukana Keski-Uudenmaan KUUMA-kuntien ekotukikoulutuksessa, jossa on kiinteistöjen käyttäjiä ja kiinteistönhuoltoa lähinnä koulu- ja päiväkotipuolella.

Uusiutuvien energialähteiden käyttöönotto

Aurinkovoima

Uusiin kiinteistöihin rakennetaan aurinkovoimaa. (Hyvinkää)

Miten suhtaudutaan biokaukolämpöön nyt, kun polttamalla tuotettu energia on ajautumassa ainakin jossain määrin ei-toivotun energiantuotannon listalle?

Alueellinen yhteistyö ja koordinaatio

Ilmastoryhmä

Hyvinkää mukana Keski-Uudenmaan KUUMA-kuntien ilmastoryhmässä. Yleisen tason toimintaa, ei kovin konkreetista.

Muu, mikä?

*****

Ryhmä 6: Esimerkit esille ja vaihtoon

Ilmianna kunnassasi tehtyjä toimia!

MOTIVA OY 16.10.2020 08.37

Sopimuksen mukainen toiminnan organisointi

Tämä on meillä vielä kesken ja vähän hirvittää, kun resurssit ovat niin pienet. Energiainsäästötoimet koetaan hyvin tärkeäksi, mutta jos sen yhdistää ilmastotoimenpiteisiin, niin motivaatio loppuu kesken. / Keravan kaupunki

eroteltava, jotta ei mennä liian syvälle asioihin. Asia kerrallaan.
– NIMETÖN

Kiinteistöpäälliköt ja Kiinteistöpalvelut (ylläpito ja huolto) sekä yhteyshenkilö ja Kiinteistöjohtaja kokoontuvat 4 krt/vuosi seuraamaan toimintaa ja sopimaan kehityshankkeista. Rakennuttamiseen ja pienempiin peruskorjauksiin on luotu omat prosessit varmistamaan energiatehokkuuden huomioiminen eri vaiheissa ja myös tunnistamaan energiatehokkuustomenpiteet, jotta voidaan kerätä raportoinnin lähtötiedot./HUS

Turun kaupungissa toiminta organisoitiin uudelleen uuden KETS sopimuskauden alkaessa, tavoitteita tukee tilojenomistuksen ja hallinnan yksikön, eli tilapalveluiden omat hiiolineutraalius tavoitteet (tiekartta) sekä kaupungin oma hiiolineutraaliustavoite 2029. Toimintaa on kehitetty matkan varrella mm. Energiaviisaat kaupungit - hankkeen 6Aika puitteissa, jossa on kehitetty kuuden suurimman kaupungin kanssa energiatehokkaita ratkaisuita ja tapoja. Lisäksi Turku Smart and Wice hanke kehittää tehokkaita teppoja energiatehokkuuteen. – NIMETÖN

peukku :) – NIMETÖN

Toiminta ei ole tällä hetkellä kovin organisoitua, on tapahtunut henkilövaihdoksia (KETS-yhdys henkilön vaihdos vajaa vuosi sitten) ja nyt on myös henkilöstövajausta. Pitäisi myös miettiä parempaa linkitystä muiden ohjelmien kesken (resurssiviisaisohjelma, ilmasto-ohjelma, jne.) / Kuopion kaupunki

mm. Toiminnan, tietohallinnon, hankinnoista vastaavien ja tilojen käyttäjien kanssa käydään vuoropuhelua / HUS ympäristökeskus, ja täältä nousee kampanjoita, kehityshankkeita, mutta melko vähän raportoitavia säästötoimenpiteitä /HUS

Toimintasuunnitelma

Toimintasuunnitelma on tehty, mutta sitä tulisi päivittää lähiaikoina / Kuopion kaupunki

Toimintasuunnitelma tehty 2017 lopulla ja vaatii päivityskierroksen; asiat päivittyneet myös muihin suunnitelmiin ja prosesseihin / HUS

Toimintasuunnitelma on kirjaamista vaille valmis :) / Keravan kaupunki

Resurssien ja suunnitelman yhteensovittaminen – NIMETÖN

suunnitelma koko KETS ajalle – NIMETÖN

päivitys parin vuoden välein – NIMETÖN

Energiatehokkuus julkisissa hankinnoissa

Ohjeet ovat käytössä ja Keino-verkoston sote-sektorin ohjeistusta otettu käyttöön. Energiatehokkuuden huomioiminen etenee varmasti eri tahtiin eri hankintaryhmissä. Näitä kehitetään järjestelmällisesti./HUS

Ollaan mukana 20.10. esitellyssä KEINO-hankkeessa ja juuri luodaan hankintastrategiaa, jossa myös energiatehokkuus ja

kestävä kehitys yleisemminkin mukana. / Keravan kaupunki

Turku on mukana Energiaviisaat kaupungit -hankkeessa

vaatii kehitystyötä ja seurantaa jalkautuksessa

Tämä toteutuu jo osin, mutta lisäpanostusta vielä tarvittaisiin. / Kuopion kaupunki

Energiatehokkuuden huomioon ottaminen suunnittelun ohjauksessa

Suunnitteluohjeistus 2009,2012, 2015 ja viimeisiin uudistettu ohje 2018, jossa mukana roolit ja vastuut huomioiva toimintamalli. Kukin tietää mistä pitää tehdä hankkeiden eri vaiheissa./HUS

Turku: rakentamisen ohjeet uudestaan

Energiakatselmusten ja niissä havaittujen energiasäästötoimien toteuttaminen

Vuosien 2004-2019 aikana energiakatsastuksia ja -katselmuksia on toteutettu noin 115 kiinteistössä. On koettu hyödyllisiksi. Näistä on valtaosa ollut Motiva-mallin mukaisia, viime vuosina on tosin tehty katselmuksia myös muulla tavoin (ei Motiva-mallilla) / Kuopion kaupunki

Tilastot

Motivan tilastojen mukaan kunnallisella sektorilla on tuettujen energiakatselmusten toimenpiteistä toteutettu tai päätetty toteuttaa n. 70 % käyttöteknisistä toimenpiteistä ja n. 40 % teknisistä toimenpiteistä. / EV

[toteutusvuosi](#) – NIMETÖN

[energiatuen haku](#) – NIMETÖN

Katselmuksia on teetetty paljon, ja kohteesta riippuen on saatu myös hyvin säästöjä, mutta ei kaikissa kohteissa. Helpot tehty, samoin kohtuullisia investointeja vaativat, mutta isoja investointeja vaativat toimet osin odottavat investointiesityksen läpimenoa tulevina vuosina./HUS

[kevyemmät helpommin](#) – NIMETÖN

Säästötakuu- ja/tai muiden rahoitusmenettelyjen käyttö investointien toteutuksessa

Vaikuttaa siltä, että säästötakuu luonnollisesti kiinnostaa aina, mutta rahoitus ei läheskään yhtä paljon. Johtuuko siitä, että kunnat saavat edullista rahoitusta suhteessa esim. ESCO:n tarjoamaan hankerahoitukseen? / EV

Kulutusseuranta ja sen hyödyntäminen

Energiamittaroinnissa on mukana noin 290 kiinteistöä, viime vuonna on siirrytty kuukausitasoisesta seurannasta tuntitasoiseen seurantaan. / Kuopion kaupunki

Reaaliaikainen energian ja olosuhteidenseuranta Turussa

Käyttäjäperusteinen energiankulutuksen mittauksen kokeilu Turun Energiaviisaat kaupungit hankkeessa'

Koulutus- ja tiedotustoiminta

Viestintä kannattaa linkittää tekemiseen, jotta tehdyt toimenpiteet tulevat näkyviksi myös kaupunkilaisille. / Keravan kaupunki

Uusiutuvien energialähteiden käyttöönotto

Uusiutuvia energialähteitä mietitään ja otetaan käyttöön eri tasoilla (koko kaupunki, alue, kiinteistö) - biovoimala +

aurinkovoimala, kaupunginosan
matalalämpöverkko/maalämpökenttä, hybridimallit esim.
Keravanjoen monitoimitalo (kaukolämpö, maalämpö,
aurinkoenergia), jäähallin hukkalämmön hyödyntäminen
uimahallissa... / Keravan kaupunki

Energiayhtiön omistajuus helpottaa pilotointia – NIMETÖN

Keskeisellä kaupunkialueella kaupungin rakennuksissa on
käytössä puukaukolämpö. Aurinkosähköä on käytössä melko
hyvin. Maalämpöä hyödynnetään myös (mm. tänään esitelty von
Wrightin koulu maaseutualueella). Kulutusjouston laajentamista
on mietitty myös. / Kuopion kaupunki

HUS: 3 maaenergiaa ja 2 aurinkoenergiakohdetta

Alueellinen yhteistyö ja koordinaatio

Vaihtelevaa. Osan kuntien kanssa kahden välisiä keskusteluja,
osan kanssa ei kontaktia ollenkaan ja hieman kokeiltu alueellista
yhteistyötä, mutta palautteen puutteen takia ei vielä lähtenyt
lentoon. /Energianeuvoja Uusimaa, Päijät-Häme ja Kymenlaakso

Kaupungin pääosin omistaman energiayhtiön kanssa yhteistyö
on tiivistä ja uusia ratkaisuja haetaan esim. maalämpökentän
yhdistäminen kaukolämpöön. / Keravan kaupunki

Muu, mikä?

*****